Vantaa

Vuoden 2026 toinen osavuosikatsaus 1.1.-31.8.2026

VD/6692/00.01.02.01/2026

PT/MR/PK

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2026 toinen osavuosikatsaus on laadittu tilanteen 31.8.2026 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Suomen talous on vuonna 2026 vähitellen kääntynyt kasvuun pitkän heikon jakson jälkeen, mutta elpyminen on edelleen hidasta ja siihen liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Talouden kasvua tukevat viennin vahvistuminen, investointien lisääntyminen sekä ostovoiman asteittainen paraneminen. Toisaalta geopoliittiset jännitteet, energiamarkkinoiden epävarmuus, maailmankaupan riskit sekä julkisen talouden heikko tila jarruttavat talouskehitystä. Keskeinen kysymys on mm. se, miten nousevat korot voivat vaikuttaa orastavaan kasvuun. Toisaalta geopoliittisten jännitteiden lieventyminen auttaisi kasvua.

Tilastokeskuksen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi vuoden 2026 toisella neljänneksellä 0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kasvua ovat tukeneet erityisesti vienti ja yksityinen kulutus sekä investoinnit. Viennin volyymi kasvoi peräti 5,7 prosenttia.

Valtiovarainministeriön syyskuussa 2026 julkaiseman ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa vuonna 2026 noin 1,6 prosenttia, vuonna 2027 noin 1,8 prosenttia ja vuonna 2028 noin 1,5 prosenttia. Kasvun taustalla ovat viennin vahvistuminen, investointien lisääntyminen sekä yksityisen kulutuksen asteittainen elpyminen. Erityisesti datakeskus-, vihreän siirtymän ja puolustusteollisuuden investointien odotetaan tukevan kasvua lähivuosina.

Työmarkkinatilanne on edelleen vaikea. Tilastokeskuksen mukaan työttömyysasteen trendi oli heinäkuussa 2026 noin 10,5 prosenttia. Työttömyys on pysynyt korkeana, vaikka talousnäkymät ovat hieman parantuneet. Valtiovarainministeriö arvioi työttömyyden alkavan vähitellen laskea talouden elpyessä, mutta kehitys on hidasta.

Kuntatalouden näkymät säilyvät haastavina myös vuonna 2026. Kuntien velkaantuminen jatkuu, investointitarpeet ovat edelleen suuria ja kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntaliiton kevään 2026 talousbarometrin mukaan kuntien velkaantuminen uhkaa kiihtyä, ja tuottavuuden parantaminen nähdään keskeisenä sopeutuskeinona.

Kuntien talouteen vaikuttavat samanaikaisesti useat rakenteelliset muutokset. Työllisyyspalveluiden siirtyminen kuntien vastuulle on lisännyt kuntien rahoitusvastuuta erityisesti korkean työttömyyden aikana. TE-palveluiden taloudelliset siirtolaskelmat perustuvat vuoden 2023 tilanteeseen ja silloisiin työttömyyslukuihin. Työttömyystilanne on heikentynyt huomattavasti tuosta ajankohdasta, ja mm. Vantaalla työttömyysluvut ovat nyt ennätyskorkealla tasolla. Lisäksi palkankorotukset, investointitarpeet sekä kustannustason nousu kasvattavat menoja.

Vaikka verotulojen ennakoidaan kasvavan taloussuhdanteen vähitellen kohentuessa, kuntatalouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino säilyy merkittävänä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan

kuntien on jatkettava omia sopeutustoimiaan ja tehtävä tuottavuutta parantavia uudistuksia palveluiden rahoituksen turvaamiseksi.

Vantaalla oli 252 956 asukasta vuoden 2025 lopussa. Väestö kasvoi vajaalla 1 700 asukkaalla, joka oli 2 140 henkeä vähemmän kuin edellisvuonna. Väestönkasvun väheneminen johtui suurelta osin pienentyneestä maahanmuutosta. Vantaa sai ulkomailta muuttovoittoa 1 720 henkeä, joka oli lähes 1 900 vähemmän kuin vuonna 2024. Kotimaan nettomuutto jäi negatiiviseksi, sillä Vantaalta muutti 650 henkeä enemmän muualle Suomeen kuin sieltä muutettiin Vantaalle.

Heinäkuussa 2026 Vantaalla asui 76 800 vieraskielistä, joka oli 30,3 prosenttia koko väestöstä. Vantaan väestö on kasvanut kuusi vuotta peräkkäin ainoastaan vieraskielisten ansiosta ja sama suunta näyttää jatkuvan vuonna 2026. Kuluvan vuoden tammi-heinäkuussa vieraskielisten määrä on lisääntynyt 1 135 hengellä, kun kotimaankielisten määrä on vähentynyt 500 hengellä.

Väestönkasvu on hidastunut alkuvuonna 2026. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Vantaalla oli 253 600 asukasta vuoden 2026 heinäkuussa. Väestö on kasvanut tammi-heinäkuun aikana 635 hengellä, joka oli puolet vähemmän kuin samaan aikaan viime vuonna. Väestön kasvun hidastuminen on myös huomioitu kaupungin uudessa väestöennusteessa. Väestön arvioidaan kasvavan keskimäärin 1,1 prosenttia vuodessa seuraavan vuosikymmenen aikana, kun vastaava luku vuonna 2025 lasketussa ennusteessa oli 1,5 prosenttia. Koko kaupungin tasolla näiden ennusteiden ero on noin 6 500 henkilöä vuonna 2030.

Heinäkuussa 2026 Vantaan asukkaista 21 100 oli työttömänä ja työttömyysaste oli 15,7 prosenttia. Työttömyys on todella korkealla tasolla, sillä ainoastaan koronan alkuaikoina vuonna 2020 työttömien määrä tai työttömyysaste on ollut tätä korkeammalla tasolla. Työttömyydessä on ollut selkeä kasvava trendi kesästä 2023 lähtien. Vuoden 2026 heinäkuussa työttömiä oli 1 600 enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2025 ja peräti 3 600 enemmän kuin vuonna 2024. Työ- ja elinkeinoministeriön työmarkkinaennusteen mukaan vuonna 2027 työttömien työnhakijoiden määrän ennustetaan laskevan kaikissa muissa maakunnissa paitsi Uudellamaalla ja Kymenlaaksossa, joissa määrä edelleen kasvaisi. Vasta vuonna 2028 myös näissä maakunnissa työttömien työnhakijoiden määrän arvioidaan kääntyvän laskuun.

Pitkäaikaistyöttömyys on muutamia poikkeuskuukausia lukuun ottamatta kasvanut vuoden 2023 lokakuusta lähtien. Pitkäaikaistyöttömien määrä on jo pidempään ollut historiallisen korkealla tasolla ja heinäkuussa 2026 Vantaalla oli 8 600 pitkäaikaistyötöntä. Myös nuorisotyöttömyys on Vantaalla viime vuosina kasvanut, vaikka nuorisotyöttömyydessä näkyy kausivaihtelua vuodenaikojen mukaan. Heinäkuussa 2026 alle 25-vuotiaita työttömiä oli peräti 2 750, joka lähentelee jo korona-ajan lukemia. Nuorten työttömyysaste oli 22,5 prosenttia.

Heinäkuussa 2026 Helsingin seudun kunnista työttömyysaste oli korkein Vantaalla (15,7 %) ja alhaisin Sipoossa (7,8 %). Vantaan työttömyysaste oli myös koko Uudenmaan korkein. Kuuden suurimman kaupungin vertailussa Vantaan työttömyys oli keskitasoa, sillä työttömyysaste vaihteli Tampereen 17,1 prosentista Espoon 12,7 prosenttiin.

Vuoden kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana aloitettiin vajaan 150 asunnon rakentaminen. Näin alhaisella tasolla ei ole aloitusten määrät olleet 20 vuoteen. Vuonna 2025 rakentaminen käynnistyi tammi-elokuussa vielä yli 420 asunnossa. Näistä aloituksista yli 300 oli asuinkerrostaloissa. Vuonna 2026 vastaavana ajanjaksona asuntorakentamisen aloitukset ovat jääneet selvästi vähäisemmiksi, ja asuinkerrostaloasuntojen aloitusten määrä on pudonnut vain 45 asuntoon.

Uusien asuntojen kauppa oli Vantaalla lähes pysähdyksissä vuoden 2026 toisen kolmanneksen aikana. Uusia kerros-, rivi- ja omakotitaloasuntoja myytiin vain kymmenkunta, kun vuotta aiemmin vastaava määrä oli noin kolminkertainen. Vanhojen asuntojen hinnat laskivat vuoden 2026 ensimmäisten seitsemän kuukauden aikana vajaat kuusi prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Myös käytettyjen asuntojen myyntimäärien arvioidaan laskeneen saman verran.
Asuntorakentamislupia myönnettiin tämän vuoden kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana reilut 560, joka oli 300 enemmän kuin viime vuonna samana ajanjaksona. Myönnetyistä luvista vajaat 430 asuntoa sijaitsee kerrostaloissa ja loput pientaloissa. Yksikään tänä vuonna luvitetuista asuinkerrostalohankkeista ei ole vielä edennyt rakentamisvaiheeseen.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2026 verotilityksiä yhteensä 392,6 milj. euroa (2025: 381,9 milj. euroa), josta kunnallisveroja 289,4 milj. euroa (2025: 278,1 milj. euroa), yhteisöveroja 51,3 milj. euroa (2025: 48,0 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 52,0 milj. euroa (2025: 55,8 milj. euroa). Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 5,9 prosenttia edellisvuotta enemmän, Vantaalla 4,1 prosenttia enemmän. Kuluvana vuonna tilitettävät kunnallisverot nousevat koko maassa arviolta yhteensä noin 5,5 prosenttia.

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2024 valmistuneen verotuksen, vuoden 2025 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun kuntakohtaisen väestön kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kertyvän Vantaalla vuonna 2026 noin 23,7 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa on oletettu. Suurin syy löytyy edelleen heikosta työllisyystilanteesta, jonka vuoksi palkkatulojen kehitysarviota on laskettu. Vuoden 2025 verotus valmistuu lokakuussa, mahdollinen jako-osuuden tarkistus sekä marraskuun tilityksen suuruus varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastetaan myös vuoden 2026 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet. Kuntaliitto päivittää koko maan kunnallisveroennusteen ja kuntakohtaiset kehikot seuraavan kerran syyskuussa, kun valtion budjetin linjaukset ovat tiedossa.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 51,3 milj. euroa tammi-elokuussa, nousua 6,9 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen nousu edellisvuoteen verrattuna oli hieman alhaisempi, 5,3 prosenttia. Kuluvana vuonna tilitettävät yhteisöverot nousevat koko maassa arviolta yhteensä noin 3,6 prosenttia. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan ylittävän talousarvon (68 milj. euroa) noin 3,4 milj. eurolla vuonna 2026 arvioita suurempien maksettujen ennakkoverojen vuoksi. Kuntaliiton yhteisöveroennuste tarkentuu, kun valmistuvan yhteisöverotuksen 2025 tiedot valmistuvat marraskuussa 2026.

Tammi-elokuussa on kaupungille kertynyt kiinteistöverotilityksiä 52,0 milj. euroa. Ennusteen mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 111,0 milj. euroa vuonna 2026, joka alittaisi talousarviossa arvioidun 6,0 milj. eurolla. Ennusteen mukaan kiinteistöverotuotto alittaa vuoden 2025 kiinteistöverokertymän 6,9 prosentilla. Kiinteistöveroon on kuluvana vuonna kohdistunut merkittävä määrä vanhoihin verovuosiin kohdistuneita vero-oikaisuja. Oikaisut kohdentuvat pääosin sairaalarakennuksiin ja muihin yleisiin rakennuksiin. Näiden korotetut ikäalennusprosentit heikentävät merkittävästi kuluvan vuoden kiinteistöverokertymiä monessa kunnassa, kuten myös Vantaalla. Lisäksi kiinteistöverojen historiallisen heikkoon kehitykseen vaikuttaa kiinteistöjen verotusarvojen heikkenemisestä ensimmäistä kertaa vuodesta 2014 alkavan tilastohistorian aikana. Tähän vaikuttaa vähäinen uudisrakentaminen sekä jälleenhankinta-arvojen heikko kehitys.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 23,7 milj. eurolla. Veroennusteet tarkentuvat vielä loppuvuoden aikana.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 209,9 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 19,0 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 43,9 milj. euroa vuonna 2026. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 272,9 milj. euroa, eli ylittävän talousarvion 3,9 milj. eurolla.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 255,0 milj. euroa, toimintakuluja -757,6 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -502,6 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 67-prosenttisesti, toimintakulut 62-prosenttisesti ja toimintakate 60-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 383,8 milj. euroon ja toimintakulut -1 186,3 milj. euroon vuoden loppuun mennessä. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan ylittämään talousarvion noin 3,6 milj. eurolla. Toimintatuottoihin ennustetaan noin 2,3 milj. euron ylitystä kasvatuksen ja oppimisen toimialalla. Kaupunkiympäristön toimialalla maanvuokratulojen ja maankäyttösopimuskorvausten sekä käyttöomaisuusmyyntien ennustetaan ylittävän talousarvion. Käyttöomaisuusmyynneistä kaupungin Peijaksen sairaalasta omistamien tilojen myynti HUS-yhtymälle toteutunee syyskuussa 2026. Toimintatuottojen ennustetaan alittuvan Konsernijohdon ja elinvoiman sekä Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialoilla.

Toimintakulut alittavat talousarvion ennusteen mukaan noin 30,8 milj. eurolla. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla suurimmat menoalitukset syntyvät varhaiskasvatuksen kokonaishenkilöstömenoissa, eli oman henkilökunnan menojen arvioidaan alittuvat reilusti ja vuokratyövoiman kustannusten ylittyvän vähän talousarvioon nähden. Kaupunkiympäristön toimialan toimintamenojen ennustetaan alittuvan. Työmarkkinatuen kuntaosuuden puolestaan arvioidaan ylittävän talousarvion yhä heikentyneen työllisyystilanteen vuoksi. Toimintakulujen kasvua on hillitty kaikilla toimialoilla taloutta sopeuttamalla. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 34,4 milj. euroa positiivisempana talousarvioon nähden.

Kuntaliiton elokuisen ennusteen mukaisesti verotulojen ennustetaan alittavan talousarvion 23,7 milj. eurolla. Kuntaliiton verotuloennusteiden negatiivinen poikkeama syksyn 2024 arvioista lähtien on ollut poikkeuksellisen suuri erityisesti kunnallis- ja yhteisöveroissa. Käytännössä jokaisessa uudessa ennusteessa verotuloja laskettiin edelliseen verrattuna aina kesäkuun 2026 ennusteeseen saakka. Kesäkuussa ennuste kääntyi vihdoin positiivisempaan suuntaan, joten voisi olettaa, että jo vuosia jatkunut verotuloennusteiden alamäki olisi vähintään tasaantumassa. Valtionosuustuottojen arvioidaan toteutuvan 3,9 milj. euroa talousarviota positiivisempana.

Rahoituserien ennakoidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisena. Korkokulujen ennustetaan ylittävän talousarvion (26,1 milj. euroa) noin 2,0 milj. eurolla, mikä on 7,4 milj. euroa enemmän kuin tilinpäätöksen 2025 toteuma. Kaupungin lainamäärä on kasvanut nopeasti ja tulee kasvamaan myös tulevaisuudessa. Kasvavan lainamäärän vuoksi kaupungin korkomenot tulevat tulevaisuudessa vääjäämättä kasvamaan. Rahoituserät pysyvät kuitenkin talousarviossa, koska korkotuottojen ja muiden rahoituserien ennustetaan ylittävän talousarvion.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 78,9 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 118,0 milj. euroa, eli ylittävän talousarvion noin 1,9 milj. eurolla.

Vuoden 2026 toisessa osavuosikatsauksessa vuosikatteeksi ennustetaan 63,7 milj. euroa, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 14,5 milj. eurolla. Talouden synkkä suhdanne heijastuu edelleen vahvasti ennusteeseen, vaikka ennuste onkin talousarviossa arvioitua parempi. Tulosennuste päätyy elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 55,3 milj. euron alijäämään (talousarvio -67,9 milj. euroa). Vuoden 2025 tulos oli Vantaalla heikko (tilikauden tulos -79,7) ja vuoden 2026 ennuste on 25,4 milj. euroa tätä parempi, joten suunta on oikea. Suomen yleisessä taloustilanteessa on vihdoin näkymässä piristymistä, mutta julkisen talouden tilanne on edelleen heikko.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin ja rahastojen investointiosan tuloja on toteutunut 9,1 milj. euroa, investointiosan menoja -234,5 milj. euroa ja investointiosan netto on -225,4 milj. euroa. Tuloihin ei ole vielä kirjattu Vantaan ratikan vuoden 2026 valtion rahoitusosuutta.

Kaupungin ja rahastojen kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2026 toteutuvan 401,1 milj. euron tasolla ja ylittävän talousarvion investointimäärärahat noin 7,3 milj. eurolla. Ylitys syntyy Vantaan ratikkainvestoinnista, jossa rakentaminen on edistynyt aiemmin suunniteltua nopeammin ja rakennustyöt ovat käynnissä laajalla alueella ratikkalinjan varrella. Investointituloja ennustetaan kertyvän 48,2 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan -352,9 milj. euroa (talousarvio -350,2 milj. euroa). Investointiosan tuloista valtaosa kertyy valtion rahoitusosuudesta Vantaan ratikan rakentamiseen.

Investointimenojen ennustetaan alittuvan irtaimen omaisuuden osalta 0,9 milj. eurolla ja rakentamisinvestoinneissa 6,8 milj. eurolla. Rakentamisen muutokset ennusteeseen johtuvat hankealoitusten siirtymisistä sekä odotuksista poikkeavista edullisemmista urakkahinnoista. Muiden investointiryhmien ennustetaan pysyvän talousarviossa.

Rahoitus

Vuoden 2026 nettolainanoton arvioidaan olevan runsaat 343 milj. euroa, minkä lisäksi kaupunki jälleenrahoittaa vuoden 2026 lainojen lyhennykset, yhteensä noin 36,8 milj. euroa. Näin ollen kuluvan vuoden bruttolainanotto on enimmillään 380 milj. euroa riippuen loppuvuoden talouden kehityksestä ja kaupungin likviditeettitilanteesta. Kaupungin lainakanta ylitti uudelleen miljardin euron rajan vuoden 2025 lopussa. Lainakannan kasvu jatkuu voimakkaana myös tulevina vuosina, kun kaupungin muiden investointien lisäksi myös Vantaan ratikka -hanke etenee. Kaupunki nosti heti alkuvuonna 100 milj. euron suuruisen ns. vihreän lainan ja sekä laski kesäkuussa liikkeeseen 100 milj. euron suuruisen joukkovelkakirjalainan. Vuoden 2026 lainanoton määrä varmistuu loppuvuodesta.

Likviditeettitilanne on edelleen jatkunut hieman ennustettua parempana, mutta ero ennusteeseen todennäköisesti tasaantuu vuoden loppuun mennessä. Likviditeettitilanne huomioidaan kaupungin ja sen yhtiöiden pitkäaikaisten lainojen nostojen ajoituksessa. Kassanhallinnan strategisena tavoitteena on riittävän likviditeetin turvaaminen konsernitasolla kaikissa tilanteissa.

Kaupunginhallitus 5.10.2026 § 15

Vs. kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) merkitä tiedoksi vuoden 2026 toinen osavuosikatsaus, ja
b) esittää vuoden 2026 toinen osavuosikatsaus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginvaltuusto 19.10.2026 § 8

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi Vuoden 2026 toinen osavuosikatsaus 1.1.-31.8.2026.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Liite 1: Vantaan kaupungin toinen osavuosikatsaus 2026
- Liite 2: Suurimpien tytäryhtiöiden osavuosikatsaukset 2/2026
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi 2/2026

Muutoksenhakuohje: 2.1 Valituskielto

Lisätiedot:
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi